

Nr 151.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till ny ungdomsanstalt för svårbehandlade m. m., given Stockholms slott den 14 mars 1952.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitiedepartementsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Herman Zetterberg.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1952.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anför chefen för justitiedepartementet, statsrådet Zetterberg, följande.

Den 28 oktober 1949 uppdrog Kungl. Maj:t åt fängvårdsstyrelsen att med biträde av sakkunniga utreda frågan om inrättande av en ny sluten ungdomsanstalt för svårbehandlat manligt klientel som dömts till ungdomsfängelse. Sedan styrelsen och de sakkunniga, som vid bedrivandet av sin utredning benämnt sig ungdomsanstaltsutredningen, den 15 december 1950 avgivit betänkande i frågan (SOU 1950: 47), avläts efter vederbörlig remissbehandling proposition i ämnet (nr 122) till 1951 års riksdag. Däri redovisade jag de framkomna synpunkterna på den nya anstalten och förordade

att vissa principer beträffande anstaltens utformning skulle godkännas. Jag ansåg sålunda, att anstalten borde beräknas för 60—70 intagna och att dessa såväl ur rena behandlingssynpunkter som med hänsyn till säkerhetskrav borde vara uppdelade i små, väl avskilda grupper i enlighet med den s. k. lilla gruppens princip. Jag biträdde vidare utredningens förslag om yrkesutbildning i metallarbete, bil- och motorarbete, byggnadsarbete och trädgårdsskötsel men kunde icke tillstyrka utredningens förslag om uppförande av ett maskintvätteri. Anstalten skulle ställas under psykiatrisk ledning och förläggas till Tuna kronoegendom i Rystads socken vid sjön Roxen. Som beteckning på anstalten föreslogs namnet »Roxtuna».

Riksdagen (skr. nr 313) tillstyrkte i princip vad jag anfört i fråga om grunderna för behandlingen vid den nya anstalten och förordade sålunda att »den lilla gruppens princip» skulle tillämpas samt att klienteletts behov av medicinsk-psykologisk behandling skulle tillgodoses. En översyn av ungdomsanstaltsutredningens förslag borde emellertid enligt riksdagens mening ske i syfte att utröna möjligheterna att åstadkomma väsentliga besparingar utan att de mest grundläggande principerna för anstalten rubbades. Elevgruppernas förläggningsfråga och materialkostnaderna borde omprövas. Likaledes borde undersökas om icke antalet personalbostäder vid själva anstalten kunde nedbringas. Jämväl personaluppsättningen borde omprövas. Riksdagen godkände förläggningen till Tuna kronoegendom och anvisade för innevarande budgetår å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond ett investeringsanslag av 300 000 kronor till sådana förberedelsearbeten vilka icke hade direkt sammanhang med anstaltens definitiva utformning.

Vid anmälan till årets statsverksproposition av de under justitiedepartementets handläggning hörande ärendena angående kapitalinvesteringar (Bil. 23 s. 3) anförde jag, att särskilda sakkunniga tillkallats för att verkställa ifrågavarande översyn, som förväntades bli färdig inom kort, samt att det vore min avsikt att föreslå Kungl. Maj:t att underställa anslagsfrågan årets riksdag i särskild proposition. I avvaktan härpå upptogs till Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade ett investeringsanslag med allenast beräknat belopp. Sedan de sakkunniga,¹ vilka antagit benämningen *1951 års Roxtunautredning*, överlämnat ett den 10 januari 1952 dagtecknat betänkande i ämnet och detta varit föremål för remissbehandling, anhåller jag nu att få upptaga frågan till fortsatt behandling.

1951 års Roxtunautrednings förslag.

Utredningen framhåller inledningsvis, att de för utredningens arbete fastslagna förutsättningarna, särskilt i vad avser vårdformerna, »den lilla gruppens princip» och anstaltens förläggning, i hög grad begränsat möjligheterna att ernå besparingar i fråga om personal- och byggnadskostnader.

Beträffande frågan om storleken av de grupper, i vilka

¹ Direktören T. G. Wärn, ordförande, inspektören för sinnesslövrården O. M. T. Arnéus, rektorn vid Långanäs yrkesskola E. G. Lindberg, byråchefen i bostadsstyrelsen C. G. E. Strokirk och förste byråingenjören i statens organisationsnämnd P. A. V. Tammelin.

klientelet bör uppdelas, har utredningen ansett det vara väl förtjänt att överväga, huruvida icke — utan frångående av huvudprincipen »den lilla gruppen» — antalet elever inom varje grupp skulle kunna utökas utöver av ungdomsanstaltsutredningen föreslagna nio, resp. sju på isoleringsavdelningar. Större grupper skulle nämligen möjliggöra större och fördenskull relativt billigare byggnadsenheter samt reducerad personal. Roxtunautredningen har emellertid, med beaktande bl. a. av den uppfattning som vid föregående behandling av spörsmålet med skärpa hävdats av de i vårdfrågor sakkunniga myndigheterna, icke funnit sig böra föreslå någon utökning av antalet elever i de olika grupperna. Utredningen räknar sålunda med två isoleringsavdelningar på vardera sju platser, fyra mellangradsavdelningar på vardera nio platser och en öppen avdelning på likaledes nio platser. Beträffande mottagningsavdelningen utgår utredningen från att det normala platsbehovet icke kommer att överstiga fyra platser. Med en sjukavdelning på tio platser, anordnade på sätt utredningen kommer att föreslå, bör även uppkommande behov av ökat platsantal för mottagningsavdelningen kunna tillgodoses.

I fråga om sättet att anordna elevgruppernas förläggning har utredningen övervägt olika utvägar, såsom tillämpning av radhus- eller stjärnhusbyggnadssätt eller sammanbyggnad av avdelningarna två och två. Genom dylika anordningar skulle byggnadskostnaderna icke i någon nämnvärd grad begränsas men väl icke betydelselösa besparingar i fråga om kostnader för tillsynspersonal kunna vinnas. Med hänsyn till de väsentliga fördelar som på vårdsakkunnigt håll anses förenade med att varje behandlingsgrupp förlägges till en särskild paviljong, belägen på lämpligt avstånd från övriga byggnader, har utredningen dock icke ansett dessa besparingsmöjligheter böra föranleda ett frångående av ungdomsanstaltsutredningens förslag i denna del.

Yrkesutbildningen, som av ungdomsanstaltsutredningen föreslagits uppdelad på fem yrkesgrenar, bör enligt Roxtunautredningens mening begränsas till att omfatta i princip endast en arbetsgren. Det yrke som härvid bör komma i fråga synes med hänsyn till inom fångvården vunna erfarenheter lämpligen böra avse mekaniskt arbete. Genom en sådan begränsning kan vinnas en mera rationell och ekonomisk lösning vid planerandet av verkstadsbyggnaden än som är möjlig enligt ungdomsanstaltsutredningens förslag om inrättande av en byggnad för tre olika typer av verkstäder. I personalhänseende vinnas härmed icke någon minskning i det erforderliga antalet befattningshavare men däremot en mindre besparing på grund av tjänsteförändringar. I den avsedda verkstaden böra möjligheter finnas till olika slag av mekaniskt arbete, och hinder möter icke att där vid behov utföra även vissa andra arbeten, exempelvis bilreparationer och snickeriarbeten.

Med hänsyn till anstaltens belägenhet och naturliga förutsättningar och då icke alla elever äro lämpade för mekaniskt arbete, synes emellertid lämpligt att, på sätt ungdomsanstaltsutredningen föreslagit, för ett mindre antal

elever anordna utbildning i trädgårdsarbete. För de i isoleringsavdelningar intagna torde, likaledes i enlighet med ungdomsanstaltsutredningens förslag, i stället för yrkesutbildning böra inom avdelningarna beredas möjligheter till arbetsterapi.

Från de utgångspunkter som i det föregående angivits har Røxtunautredningen funnit sig böra föreslå vissa ändringar i ungdomsanstaltsutredningens förslag beträffande personalorganisationen. I sådant hänseende anföres följande:

1. Befattningen såsom förste läkare utgår. — Utredningen har visserligen funnit önskvärt att — på sätt ungdomsanstaltsutredningen föreslagit — anstalten försåges med två läkare men har dock, om än med tvekan, ansett att man i varje fall till en början och på försök bör pröva en organisation med överläkaren som ende läkare. Förutsättningen härför är emellertid, att överläkaren i huvudsak befrias såväl från den av ungdomsanstaltsutredningen föreslagna skyldigheten att vara rådgivande psykiater för hela ungdomsråjongen, som ock — i likhet med chefläkaren vid Lövsta skolhem och yrkesskola — från de löpande administrativa uppgifterna, vilka i stället skulle handhavas av bokhållaren med biträde av kanslipersonal. Utredningen förutsätter även, att principen med ett behandlingsteam, sådant som av ungdomsanstaltsutredningen föreslagits, alltjämt skall kunna upprätthållas.

2. En assistentbefattning utgår. — Möjligheten att minska antalet elevvårdsassistenter från två till en synes icke vara utesluten, varför en dylik anordning åtminstone tills vidare bör prövas. Såsom biträde till den återstående elevvårdsassistenten bör tillsyningsmannen vid sjukavdelningen kunna anlitas i viss utsträckning.

3. Två befattningar såsom yrkeslärare utbytas mot yrkesmästartjänster. — Därest i enlighet med utredningens förslag verkstadsutbildning anordnas huvudsakligen endast i mekaniskt arbete, erfordras blott en yrkeslärare i stället för föreslagna tre. Då emellertid någon minskning av antalet för verkstadsarbete avsedda arbetsledare icke torde vara möjlig, måste man därjämte räkna med ett behov av två yrkesmästare.

4. Befattningen såsom tvättföreståndare utgår. — Utbildning i maskinvävt förutsättes icke skola förekomma.

5. Tre vårdarbefattningar utgå. — Enligt det till grund för det tidigare förslaget om 25 vårdare liggande personalschemat har en tjänstgöringstid av sammanlagt 1 191,5 timmar per vecka beräknats erforderlig för personal av ifrågavarande kategori. Vissa möjligheter föreligga emellertid enligt utredningens mening att nedskära det sålunda uppskattade timantalet.

Ungdomsanstaltsutredningen har bl. a. ansett bevakning av anstaltsområdet nattetid vara behöfvig under 75 timmar per vecka. Vidare har förutsatts att s. k. passiv nattvaktstjänstgöring skall förekomma vid var och en av de fyra mellangradsavdelningarna under 61 timmar per vecka; i enlighet med nu gällande regler har av nämnda tid 50 % räknats som full tjänst. Emellertid torde ifrågavarande passiva nattvakt lämpligen kunna ersättas med två vakande patrullerande vårdare, som ha att svara för samtliga mellangradsavdelningar jämte den öppna avdelningen. Med dessa båda vårdare, för vilka tjänstgöringstiden uppgår till sammanlagt samma timantal som för de passiva nattvakterna vid alla mellangradsavdelningarna, blir särskild områdesvakt obehöfvig. Härigenom inbesparas 75 vårdartimmar per vecka.

För ordonnanstjänst har ungdomsanstaltsutredningen beräknat 42 timmar per vecka. Genom att låta den tillsyningsman, som har sin tjänstgöring helt förlagd till mottagnings- och sjukavdelningen, ersätta en vårdare på denna

avdelning under förslagsvis 21 timmar i veckan, kan denne vårdare fullgöra halva ordonnanstjänsten. Återstående del av nämnda tjänst bör kunna bestridas av andra befattningshavare. I enlighet härmed erhålles en tidsvinst av 42 timmar per vecka.

Slutligen torde en icke obetydlig inskränkning av tjänstgöringstiden för vårdare kunna åstadkommas genom att i dessas ställe i viss utsträckning anlita de båda huvudsakligen för isoleringsavdelningarna avsedda tillsyningsmännen. En dylik anordning synes kunna genomföras utan att den i och för sig önskvärda principen om icke schemabunden tjänstgöring för sistnämnda befattningshavare trädes för nära. Om man utgår från att dessa tillsyningsmän tagas i anspråk för avlösning av vårdare i en omfattning motsvarande blott en fjärdedel av deras arbetstid, skulle redan härigenom vinnas en besparing av ytterligare 24 vårdartimmar.

I enlighet med det anförda skulle allt som allt en begränsning av vårdarnas tjänstgöringstid kunna ske med $(75 + 42 + 24)$ 141 timmar per vecka. Drages detta timantal från det av ungdomsanstaltsutredningen beräknade antalet vårdartimmar per vecka, 1 191,5, erhållas 1 050,5 timmar. Denna tid motsvarar efter en tjänstgöringstid av 48 timmar per vårdare och vecka knappt behovet av 22 vårdare.

6. En kontorsbiträdesbefattning utgår. — Såvitt utredningen kan bedöma, komma skriv- och kontorsgöromålen icke att bli mera omfattande än att de kunna fullgöras av ett kanslibitråde och ett kontorsbiträde. I mån av behov bör anstalten emellertid förses med moderna kontorstekniska hjälpmedel.

Enligt Røxtunautredningens förslag skulle sålunda antalet befattningshavare vid anstalten komma att uppgå till 48 mot det av ungdomsanstaltsutredningen beräknade antalet 55.

Befattningshavarnas tjänstebestämmelser och löneställning böra i huvudsak, såsom ungdomsanstaltsutredningen föreslagit, ansluta sig till vad som gäller för ungdomsvårdsskolornas personal. I fråga om vissa tjänsters lönegradsplacering erinrar emellertid Røxtunautredningen om de löneredningarna som av riksdagen beslutats år 1950 och 1951 beträffande överläkarna inom fångvården samt år 1951 beträffande yrkeslärare inom ungdomsvården samt vård- och ekonomipersonal. I överensstämmelse därmed bör överläkaren vid den nya anstalten placeras i lönegrad Ca 32 samt äga uppbära avlöningsförstärkning med 5 004 kronor och befattningsarvode såsom styresman med 720 kronor, vartill bör komma kostnadsfri tjänstebostad. Däremot bör icke, såsom ungdomsanstaltsutredningen föreslagit, särskilt arvode utgå för psykiatrisk rådgivning. Vidare bör yrkesläraren uppföras i 20 lönegraden och översköterskan i 14 lönegraden i stället för de tidigare föreslagna lönegraderna, 19 resp. 12. Av de båda yrkesmästarna föreslås en placerad i 15 lönegraden och en i 13 lönegraden. Frågan om lönegradsplaceringen av maskinisten bör avgöras först sedan vederbörlig placering av den nya anstaltens maskinanläggning i anläggningsgrupp skett. För denne befattningshavare liksom för trädgårdsmästaren räknas emellertid här med en placering i 13 lönegraden. Av de föreslagna ekonomibiträdetsjänsterna bör en, avsedd för en kokerska, placeras i 6 lönegraden och de övriga fyra i 4 lönegraden. I övrigt har Røxtunautredningen

icke något att erinra mot ungdomsanstaltsutredningens förslag rörande befattningshavarnas löneställning.

Personalstaten för den nya anstalten skulle i enlighet härmed bliva följande:

	Antal	Lönegrad
Överläkare och styresman	1	32
Psykolog	1	29
Assistenter	2	23
Bokhållare	1	21
Yrkeslärare	1	20
Husföreståndare	1	17
Tillsyningsmän	3	16
Yrkesmästare	1	15
Översköterska	1	14
Arbetsterapeuter	2	13
Biträdande husföreståndare	1	13
Maskinist	1	13
Trädgårdsmästare	1	13
Yrkesmästare	1	13
Kanslibitråde	1	11
Vårdare	22	11
Bilförare	1	10
Biträde för skriv- och kontorsgöromål	1	4—8
Ekonomibitråde	1	6
Ekonomibiträden	4	4
Summa befattningar	48	

Vid granskning av den föreslagna utformningen av anstaltsbyggnaderna har utredningen funnit möjligheter till förenklingar och besparingar i åtskilliga hänseenden. För att åskådliggöra det sätt, varpå dessa byggnadsfrågor enligt utredningens mening lämpligen kunna lösas, ha särskilda idéskisser upprättats.¹

För att underlätta en jämförelse i fråga om volym och kostnader med ungdomsanstaltsutredningens förslag till anstaltsbyggnader ha uppgjorts följande sammanställningar:²

¹ Skisserna här uteslutna.

² I sammanställningarna upptagna kostnader enligt prisläget den 1 juli 1950 motsvara de i ungdomsanstaltsutredningens betänkande för respektive byggnader beräknade kostnaderna, inklusive det av nämnda utredning särskilt beräknade tillägget av 12 procent för »Oförutsett, administration, arvoden etc.». För att ange motsvarande kostnad enligt prisläget den 1 oktober 1951 har generellt skett en uppräknings med 35 procent. Kostnaderna för genomförandet av Roxtonautredningens förslag ha bedömts med hänsyn tagen till varje särskild byggnads speciella utformning.

Administrations- och mottagningsbyggnaden.

	Volym m ³	Kostnad enligt prisläget 1/7 1950	1/10 1951
Ungdomsanstaltsutredningen	4 160	437 000	590 000
Roxtunautredningen.....	2 095		295 000
Skillnad	2 065		295 000

Denna byggnad — som enligt det ursprungliga förslaget skulle uppföras i en enplansdel, innehållande administrations- och läkaravdelning, och en tvåplansdel, inrymmande mottagnings- och sjukavdelning med lokaler för undersökning och behandling — föreslås av utredningen förminskad och uppförd i två byggnadskroppar i ett plan.

Vad angår administrations- och läkaravdelningen, som bildar den ena byggnadskroppen, kunna — med hänsyn till utredningens förslag att reducera personalen med bl. a. förste läkaren och en assistent — de för dem förut beräknade utrymmena utgå. Utredningen finner likalades obehövt bibehålla det här föreslagna, för husföreståndaren avsedda expeditionsrummet, enär ett dylikt föreslås bli inrett i ekonomiavdelningen. Vidare förordar utredningen, att av de i det tidigare betänkandet föreslagna utrymmena följande slopas, nämligen två terapirum, två samtalsrum och ett rum för telefonväxel. För eventuellt framtida behov beräknar utredningen emellertid ett rum i reserv.

Den andra byggnadskroppen föreslås skola innehålla en kombinerad mottagnings- och sjukavdelning. För den egentliga mottagningsavdelningen föreslås fyra elevrum och ett vårdarrum. Sjukavdelningen tänkes uppdelad på två sjuksalar med tre vårdplatser i varje och två sjukrum med vardera två vårdplatser. Sjukrummen beräknas tidtals kunna utnyttjas även som elevrum på mottagningsavdelningen. Vidare ingå i sjukavdelningen rum för sköterska, ett dagrum, ett sköljrum och ett pentry. För undersökningar tillkomma ett psykologiskt laboratorium och ett medicinskt laboratorium, det senare samtidigt behandlingsrum och sammanfört med apoteket. I anslutning till ett av assistentrummen föreslås ett samtalsrum. Särskilt rum för aversionsbehandling har icke medtagits, då dylik behandling, i den mån den anses böra komma i fråga, torde kunna givas i något av de rum, som i övrigt beräknats (exempelvis ett av sjukrummen). Ett mindre källarutrymme föreslås under sjukavdelningen för förråd o. d.

Ekonomi- och fritidsbyggnaden m. m.

	Volym m ³	Kostnad enligt prisläget 1/7 1950	1/10 1951
Ungdomsanstaltsutredningen	11 350	1 590 000	2 147 000
Roxtunautredningen.....	8 720		1 440 000
Skillnad	2 630		707 000

Utredningens förslag avviker från det ursprungliga huvudsakligen därigenom, att det upptager en våning över ekonomiavdelningen för bostadsrum åt personalen samt att panncentral, avsedd för hela anstalten, och tvättstuga placerats i källarlokaler under fritidsbyggnaden.

Planlösningen av ekonomiavdelningen bygger i huvudsak på det tidigare förslaget. Vissa däri upptagna utrymmen ha emellertid slopats, nämligen övningsköket för kockutbildning och tre gästrum. I anslutning till köks-

¹ Innefattar ekonomi- och fritidsbyggnaden, värmeccentral och tvättinrättning samt bostadshus med enkelrum och dubletter.

avdelningens expedition har förlagts en matsal för eleverna i den öppna avdelningen. Vidare föreslås att i ekonomiavdelningen inredes en dubblett, närmast avsedd såsom bostad för husföreståndaren.

Till den av utredningen föreslagna våningen över ekonomiavdelningen ha förlagts bostadsrum för ogift personal ävensom för gäster, fördelade på nio enkelrum och två dubletter, de sistnämnda avsedda för översköterskan och biträdande husföreståndaren. Dessa rum ha gemensamt badrum, putsrum och kokskåp, dock att separata kokskåp avses för varje dubblett.

Källaren under ekonomiavdelningen föreslås inrymma lokaler för grovrenseri, förråd för köksavdelningen och bostadsrummen samt omklädningsrum för personalen.

Gymnastik- och fritidssalen bibehålles oförändrad till sin storlek. Däremot förordar utredningen att läktaren och ett av studierummen slopas samt att övriga tre studierum göras något mindre än enligt det ursprungliga förslaget. Som åskådarplats beräknas scenen kunna tjänstgöra liksom korridoren till studierummen, vilken förses med öppningar mot gymnastiksalen. Korridoren utföres med så låg takhöjd, att åskådarplatser kunna anordnas även i ett övre plan.

Genom att förbindelse anordnats mellan entréhallen till fritidsbyggnaden samt disk- och serveringsrum i köksavdelningen, kan hallen användas för sammankomster o. d.

Under fritidsbyggnadens entréhall ha förlagts en för alla de intagna gemensam bastu samt två omklädningsrum och tvättrum. Omklädningsrummen stå medelst en trappa i direkt förbindelse med gymnastiksalen. För underlättande av klädbyten har anstaltens klädförråd placerats mellan omklädningsrummen och tvättstugan. Vidare ha under gymnastiksalen inrymts — förutom panncentral och tvättstuga — garage, cykelrum samt, i anslutning till scenen, logeanordningar och förråd för kulisser.

Verkstads- och skolbyggnaden.

	Volym m ³	Kostnad enligt prisläget 1/7 1950	1/10 1951
Ungdomsanstaltsutredningen	7 340	616 000	832 000
Roxtunautredningen	3 670		460 000
Skillnad	3 670		372 000

Utredningens förslag skiljer sig i väsentliga delar från det tidigare förslaget. Medan man förut räknat med en verkstadsbyggnad, innehållande lokaler för tre skilda verkstäder, föreslår utredningen en i ett plan uppförd byggnad, huvudsakligen avsedd för mekaniskt arbete. Den sålunda planerade verkstaden, vari arbetsplats beräknas för 45 elever, tänkes uppdelad på två avdelningar, väl avskilda från varandra och med separata ingångar. Varje avdelning föreslås så anordnad, att eleverna kunna effektivt hållas åtskilda i mindre grupper. Den ena avdelningen inredes på sådant sätt att även annat än mekaniskt arbete kan utföras där (t. ex. snickeri); visst utrymme kan eventuellt iordningställas för bilreparationer.

Skolavdelningen omfattar enligt utredningens förslag lärosal, ritsal, materialrum och rum för lärare. I det tidigare förslaget upptagna samtalsrum och kollegierum ha sålunda uteslutits. Skolavdelningen står i förbindelse med verkstaden genom en hall, lämplig såsom uppehållsplats under raster.

Källare, innehållande förrådslokaler m. m., föreslås utgrävd endast under verkstadsavdelningen.

Isoleringsavdelningarna.

	Volym för två avd. m ³	Kostnad enligt prisläget	
		¹ / ₇ 1950	¹ / ₁₀ 1951
Ungdomsanstaltsutredningen	3 340	355 000	479 000
Roxtunautredningen	2 620		340 000
	Skillnad	720	139 000

Den enligt det ursprungliga förslaget planerade anordningen med bastu, omklädningsrum och tvättrum i källarvåningen, vilken anordning medför onödiga kostnader och ur övervakningssynpunkt får anses mindre lämplig, föreslås slopad. I stället förordas, att i bottenvåningen inredas ett badrum och i samband därmed ett borstrum. Källare behöver vid en sådan planlösning utgrävas endast till den mindre del som erfordras för förråd. I övrigt föreslås icke någon mera väsentlig ändring i det tidigare förslaget.

Mellangradsavdelningarna.

	Volym för fyra avd. m ³	Kostnad enligt prisläget	
		¹ / ₇ 1950	¹ / ₁₀ 1951
Ungdomsanstaltsutredningen	6 240	664 000	896 000
Roxtunautredningen	5 000		650 000
	Skillnad	1 240	246 000

Utredningen föreslår här motsvarande planlösning som beträffande isoleringsavdelningarna, med iakttagande av att antalet bostadsrum utgör nio i stället för sju och att verkstadsutrymmet icke medtagits.

Den öppna avdelningen.

	Volym m ³	Kostnad enligt prisläget	
		¹ / ₇ 1950	¹ / ₁₀ 1951
Ungdomsanstaltsutredningen	1 200	128 000	172 000
Roxtunautredningen	720		94 000
	Skillnad	480	78 000

Enligt den disposition av anstaltsområdet, som utredningen i det följande föreslår (se s. 11), kommer den öppna avdelningen att förläggas till en plats med lutande terräng. På grund härav föreslås att byggnaden uppföres i en souterrainvåning och en bottenvåning. I den förra böra inrymmas dagrum med pentry, hobbyrum, borstrum, omklädningsrum och tvättrum jämte förråd och WC, medan till bottenvåningen endast skulle förläggas bostadsrum för nio elever jämte WC. Utredningen har i det föregående i personalbesparande syfte föreslagit, att särskilt matrum för de till den öppna avdelningen hörande eleverna inredes i ekonomibyggnaden. I det ursprungliga förslaget beräknat reservrum och »disponibelt utrymme» ha utgått, varjämte minskning skett av förrådslokalerna.

Varmväxthus.

För uppförande av ett varmväxthus bör enligt utredningens mening icke anvisas högre belopp än som beräknats av ungdomsanstaltsutredningen eller 56 000 kronor.

Vattenreningsverk.

Enligt vad utredningen har sig bekant försiggå för närvarande borrhningar vid anstaltsområdet i syfte att påträffa grundvatten. Leda dessa till tillfredsställande resultat blir ett vattenreningsverk obehövt. I stället finge beräknas en mindre kostnad för pumpverk för grundvatten.

I avbidan på resultatet av borrhningarna räknar utredningen med behovet av ett särskilt vattenreningsverk. Med utgångspunkt från den förut uppskattade kostnaden härför, 134 000 kronor, beräknas enligt prisläget den 1 oktober 1951 en kostnad av 174 000 kronor.

Vad angår frågan om uppförande av personalbostäder vid anstalten har utredningen ansett antalet dylika bostäder i princip böra begränsas till att motsvara endast behovet för den personal som på grund av sin tjänst måste bo vid anstalten. Emellertid har vid den överläggning utredningen upptagit med representanter för storkommunen Åkerbo — inom vilken anstalten kommer att bli belägen — angående möjligheterna att i den anstalten omgivande trakten bereda bostäder för anstaltens befattningshavare framgått, att utsikterna härtill få anses vara små. På grund härav har utredningen funnit sig böra intaga en mindre restriktiv hållning vid beräkandet av antalet bostäder vid anstalten utan att likväl sträcka sig så långt som ungdomsanstaltsutredningen gjort. Medan sistnämnda utrednings förslag innefattar bostäder för 47 befattningshavare, föreslås nu att bostäder anordnas för 34 befattningshavare. Den övriga personalen — enligt vad förut sagts 14 befattningshavare — förutsättes i allmänhet kunna bo i Linköping eller dess närhet. Utredningen har härvid ansett sig kunna utgå från att en icke obetydlig del av anstaltens personal kommer att rekryteras från Linköping med omgivning. Befintliga bussförbindelser mellan staden och samhället Ekängen kunna förväntas bli utsträckta till anstalten. Mellan de ursprungliga förslagen och utredningens föreliggande skiljaktigheter i fråga om personalbostäderna:

	Volym m ³	Kostnad enligt prisläget	
		1/7 1950	1/10 1951
Ungdomsanstaltsutredningen (34 lägenheter)	15 225	1 618 000	2 185 000
Roxtunautredningen (24 lägenheter)	8 470		1 017 000
Skillnad	6 755		1 168 000

Det av utredningen beräknade behovet av bostäder inom anstalten belyses närmare av följande sammanställning:

Antal fam. bost.	Befattningshavare	Antal rum	Yta m ²
1	Överläkare	6	160
1	Psykolog	4	115
3	Assistenter, bokhållare	3	90
3	Tillsyningsmän	3	79
8	Maskinist, trädgårdsmästare, bilförare, vårdare	3	70
8	D:o d:o	2 ²	55,4

¹ Härin ingår icke det bostadshus, som innehåller enkelrum och dubletter (jfr not å s. 7).

² Möjlighet finnes att inreda ett tredje rum.

Härtill komma förut omnämnda, i ekonomibygnaden inrymda tre dubblletter för översköterskan, husföreståndaren och biträdande husföreståndaren samt nio enkelrum, av vilka sju torde kunna tagas i anspråk för ekonomibiträden och vårdare och två tjäna såsom gästrum. Rum för ogift personal torde också i någon utsträckning kunna stå till buds att hyra i familjebostäderna.

Beträffande de båda största familjebostäderna ifrågasättes icke någon ändring i det tidigare förslaget om enfamiljshus. Övriga familjebostäder föreslås förlagda till radhus. Till ledning vid närmare överväganden angående de senares utformning har utredningen låtit upprätta särskild idéskiss,¹ utvisande en bostadstyp som kommit till användning på annat håll och därvid visat sig förmånlig bl. a. ur ekonomisk synpunkt. Enligt skissen skulle radhus uppföras med två lägenheter per lamell samt ha en entréfasad med 1 1/2 vånings höjd och en trädgårdsfasad med två våningars höjd. Genom att lägenheterna i bottenplanet få större yta än de i överplanet erbjudas möjligheter till variationer i lägenhetsfördelningen.

I fråga om den allmänna dispositionen av anstaltsområdet förordar utredningen, på sätt ett vid betänkandet fogat förslag till situationsplan utvisar,² en viss koncentration och omflyttning vid grupperingen av de olika byggnaderna. Utredningen har nämligen funnit, att dessa enligt det tidigare förslaget ligga alltför utspridda och utan fullt klar disposition, vilket vid ungdomsanstaltsutredningens beräkningar medfört onödigt hög uppskattning av kostnader för vägar och ledningar.

Vidare medföra de av Røxtunautredningen föreslagna minskningarna av planmåttén för vissa byggnader en icke obetydlig begränsning av kostnaderna för planeringsarbeten.

Storleken av de besparingar som i enlighet med det anförda kunna uppnås är svår att angiva, men enligt en preliminär undersökning genom teknisk expertis skulle dessa besparingar uppgå till minst 300 000 kronor.

Slutligen framhålles, att de av Røxtunautredningen föreslagna ändringarna beträffande anstaltsområdets disposition möjliggöra, att man — utan att utbyggnadsmöjligheterna vid anstalten därigenom på menligt sätt beskåras — icke behöver för anstaltens räkning taga i anspråk det i sydvästra delen av området liggande skogs- och åkerpartiet med ett ytinnehåll av omkring 54 000 m², som enligt det tidigare förslaget disponerats för bostäder.

Såsom en följd av utredningens i det föregående framlagda besparingsförslag beträffande byggnaderna vid anstalten kommer även behovet av inredning och utrustning att reduceras. De av ungdomsanstaltsutredningen för ifrågavarande ändamål beräknade kostnaderna, 550 000 kronor, böra enligt vad utredningen inhämtat enligt prisläget den 1 oktober 1951 uppskattas till i runt tal 700 000 kronor. Kostnaderna för den inredning och utrustning som befunnits erforderlig enligt Røxtunautredningens förslag ha vid samma prisnivå beräknats till omkring 575 000 kronor.

¹ Skissen här utesluten.

² Förslaget till situationsplan här uteslutet.

För en ny ungdomsanstalt för svårbehandlade, uppförd och organiserad i överensstämmelse med vad Roxtunautredningen i det föregående förordat, beräknas sålunda på grundval av prisläget den 1 oktober 1951 engångskostnaderna i enlighet med vad följande sammanställning utvisar. Till jämförelse därmed upptagas motsvarande, i ungdomsanstaltsutredningens förslag beräknade kostnader, omräknade efter prisläget nämnda dag.

	Ungdoms- anstaltsut- redningen	Roxtuna- utredningen	Skillnad
A. Anstaltsbyggnader.			
Administrations- och mottagningsbygg- naden	590 000	295 000	295 000
Ekonomi- och fritidsbyggnaden m. m..	2 147 000	1 440 000	707 000
Verkstads- och skolbyggnaden.....	832 000	460 000	372 000
Två isoleringsavdelningar	479 000	340 000	139 000
Fyra mellangradsavdelningar.....	896 000	650 000	246 000
En öppen avdelning	172 000	94 000	78 000
Varmväxthus	72 000	56 000	16 000
Vattenreningsverk	174 000	174 000	—
B. Personalbostäder	2 185 000	1 017 000	1 168 000
C. Vägar, planering, yttre ledningar m. m.	1 025 000	725 000	300 000
Totala byggnadskostnaden	8 572 000	5 251 000	3 321 000
Inredning och utrustning.....	700 000	575 000	125 000

Av sammanställningen framgår, att de av Roxtunautredningen beräknade byggnadskostnaderna med cirka 40 procent understiga de efter samma prisnivå beräknade kostnaderna för genomförande av ungdomsanstaltsutredningens förslag samt att motsvarande procenttal i fråga om inredning och utrustning utgör 18.

Den årliga besparing i avlöningskostnader, som skulle uppkomma genom den av Roxtunautredningen föreslagna personalminskningen och tjänsteförändringen, beräknas till i runt tal 80 000 kronor.

Yttranden.

Över 1951 års Roxtunautrednings betänkande ha efter remiss yttranden avgivits av fångvårdsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, medicinalstyrelsen, socialstyrelsen, statskontoret, ungdomsfängelnsnämnden, statens organisationsnämnd, 1951 års fångvårdsutredning, Sveriges fångvårdsmannaförbund och Sveriges arbetsledareförbund.

Bland de remissinstanser som gjort mera allmänna uttalanden rörande förslaget må nämnas *socialstyrelsen*, som framhåller, att utredningen lyckats lösa sin uppgift på ett i huvudsak tillfredsställande sätt. Såväl dispositionen av anstaltsområdet som de skisserade lösningarna rörande anstaltsbyggnadernas utformning synas styrelsen väl funna, om hänsyn togs till den kostnadsram som utredningen ansett nödvändig upprätthålla. *Medici-*

nalstyrelsen anser förslaget ägnat att läggas till grund för den nya ungdoms-
anstaltens utformning. Styrelsen kan ur medicinsk synpunkt i stort sett
godtaga de förslag till reduktion av olika slag som framlagts men fram-
håller som ett önskemål av största vikt, att den slutliga planen för anstal-
ten utformas så att dess utvidgning i de avseenden där den av utredningen
beskurits icke omöjliggöres, om de kommande praktiska erfarenheterna
visa att detta blir nödvändigt. *Statens organisationsnämnd* finner att ut-
redningen väl tillvaratagit de förhållandevis små besparingsmöjligheter som
föreligga vid accepterandet av det tidigare framlagda principprogrammet för
den nya anstalten. *Statskontoret* anför att, ehuru utredningen uppnått akt-
ningsvärda besparingsresultat, anläggnings- och utrustningskostnaderna vid
genomförande av dess förslag skulle med utgångspunkt från prisläget hösten
1951 kunna uppskattas till omkring 90 000 kronor per elevplats. De år-
liga löneutgifterna kunna efter 32 resp. 33 procents rörligt tillägg beräknas
till 5 000 kronor per plats samt anstaltens driftkostnader till ungefärligen
35 kronor för dag och intagen. Även med beaktande av de under år 1951 in-
träffade förskjutningarna i pris- och lönenivån förefalla dessa belopp så
höga, att ytterligare kostnadsbeskrningar synas statskontoret oundvik-
liga.

I fråga om storleken av de grupper, i vilka klientelet
bör uppdelas, uttalar *socialstyrelsen* sin tillfredsställelse över att ut-
redningen icke funnit sig böra föreslå någon utökning av elevantalet i de
olika grupperna utan i stället fastslagit den ur vårdsynpunkt viktiga huvud-
principen »den lilla gruppen». *Statskontoret* anser däremot, att antalet ele-
ver i varje grupp bör kunna, utan att nämnda princip behöver frångås, nå-
got utökas i syfte att minska antalet avdelningar med en. Härjämte uttalar
statskontoret, att det beträffande elevgruppernas förläggning
bör ytterligare undersökas, om icke paviljongsystemet bör frångås.

Utredningens förslag att begränsa yrkesutbildningen till att om-
fatta i princip endast yrkesgrenen mekaniskt arbete har avstyrkts av fler-
talet remissorgan. Därvid har främst framhållits att förslaget icke låter sig
förenera med det i lagstiftningen om ungdomsfängelse angivna syftet att ord-
na en mot klientelet's olika intresseinriktningar svarande yrkesutbildning.
Fångvårdsstyrelsen anför härutöver att lämplig sysselsättning skulle saknas
för den icke obetydliga grupp som önskar och behöver tyngre arbeten. Det
föreslagna trädgårdsarbetet är icke något grovarbete och kan ej på något
sätt ersätta det av ungdomsanstaltsutredningen förordade men av Røxtuna-
utredningen slojade byggnadsarbetet. Dessutom bör skogs- och vägarbete
finnas att tillgå. Med tanke på de vidlyftiga planerings- och byggnadsarbeten
som förestå vid anstalten synes det oklokt att icke tillvarataga de rikliga
arbetstillfällena som här på ett naturligt sätt erbjuda sig. Yrkesutbildningen
bör i huvudsaklig överensstämmelse med den av ungdomsanstaltsutredning-
en framlagda planen erhålla följande organisation: mekaniskt arbete (10 ele-
ver), bil- och motorarbete (10), byggnadsarbete (10), annat arbete såsom

anläggningsarbete, skogsarbete, trädgårdsarbete, köksarbete m. m. (15) samt för de i isoleringsavdelningarna intagna eleverna arbetsterapi.

Ungdomsfängelsetnämnden anser bl. a. att förslaget rubbar de mest grundläggande principerna för den nya anstalten och kan icke tillstyrka inrättandet av en ungdomsanstalt som på en så livsviktig punkt som utbildningsmöjligheterna skulle bli sämre ställd än någon av de nuvarande anstalterna. Erfarenheterna från Uppsala- och Ystadsanstalterna visa, att man icke kan räkna med att mer än omkring en fjärdedel, högst en tredjedel, av klientelet äger förutsättningar för mekaniskt verkstadsarbete. En sådan jämkning bör därför vidlagas i förslaget att mekaniskt arbete, bil- och motorarbete samt snickeri upptagas såsom tre självständiga yrkesgrenar med verkstäder i en byggnad av huvudsakligen den av utredningen angivna konstruktionen. Trädgårdsskötsel bör vid Røxtuna, som ej har jordbruk, anordnas såsom en särskild yrkesgren under ledning av en kompetent trädgårdsmästare. Skulle den av Røxtunautredningen föreslagna inskränkningen i fråga om varmväxthuset medföra färre arbetsplatser i trädgårdsbruket än de av ungdomsanstaltsutredningen beräknade åtta, måste nämnden bestämt avråda från denna beskärning.

Socialstyrelsen understryker behovet av en differentierad yrkesutbildning och uttalar, att det skulle vara mycket olyckligt att på sätt utredningen föreslår begränsa möjligheterna därtill. Den största uppmärksamhet bör ägnas korrespondensundervisning eller på annat sätt ordnad utbildning för affärs- och kontorsyrken.

1951 års fångvårdsutredning erinrar om att utredningen i sitt förslag angående inrättande av en säranstalt för unga korttidsfångar i Västerås (se II ht 1952 s. 69) förordat mekanisk industri såsom enhetlig arbetsgren. Men icke ens för dessa korttidsfångar ansåg fångvårdsutredningen sig kunna förordna en kvalitativt så svag yrkesutbildning som Røxtunautredningen föreslagit för ett långtidsklientel, för vilket enligt ungdomsfängeselagen yrkesutbildningen skall vara ett huvudmoment. För att Røxtunas yrkesutbildningsprogram skall komma i klass med Västeråsanstaltens erfordras, att man åtminstone tillsätter en särskild skolchef med teknisk utbildning (assistent i 22 lönegraden) och förser honom med tre yrkesmästare. Det kan dock icke anses annat än rimligt, att Røxtunaanstalten i yrkesutbildningshänseende blir bättre tillgodosedd än anstalten i Västerås.

Sveriges fångvårdsmannaförbund ansluter sig till ungdomsanstaltsutredningens förslag om tre verkstadsyrken.

I motsättning till den ståndpunkt som intagits av nyssnämnda remissorgan anför *statens organisationsnämnd* att man genom den av Røxtunautredningen föreslagna inskränkningen i antalet arbetsgrenar bör kunna räkna med — förutom förenklad administration och minskad byggnadskostnad — förbättrad utbildning genom mera rikhaltig utrustning och genom viss specialisering hos arbetsledarna. Vid en så stor anläggning som Røxtuna bör det icke möta svårigheter att bereda sådana elever, som av olika skäl icke böra placeras i den mekaniska verkstaden, utbildningsbetonad sysselsättning

med reparations- och underhållsarbeten, i trädgård och växthus, som biträde åt maskinisten, med förrådsarbete eller med vissa kontorsgöromål.

Mot Roxtunautredningens förslag beträffande personalorganisationen ha i flera yttranden erinringar framförts i olika avseenden.

Den förordade indragningen av befattningen såsom förste läkare kan icke tillstyrkas av fångvårdsstyrelsen, medicinalstyrelsen, socialstyrelsen, ungdomsfängelnsnämnden och 1951 års fångvårdsutredning. Genomförandet av en dylik åtgärd anses komma att inverka synnerligen menligt på behandlingsresultatet vid Roxtuna. Då vidare för indragningen förutsättes befrielse för överläkaren från skyldighet att vara rådgivande psykiater för hela ungdomsråjongen, skulle även de övriga ungdomsanstalterna få nackdel härav. 1951 års fångvårdsutredning framhåller särskilt att den nya anstalten placerats inom nära räckhåll för Skenäsanstalten bl. a. för att visst gemensamt utnyttjande av personalen skulle kunna ske. Man bör därvid självfallet främst använda sig av Roxtunaanstaltens överläkare. Ingen utanför anstaltsorganisationen stående läkare har möjligheter att bedöma vårdbehovet i förhållande till vårdresurserna. Fångvårdsstyrelsen framhåller som synnerligen värdefullt att en välkvalificerad psykiater med ingående kännedom om klientelet kan anlitas vid samtliga ungdomsanstalter, då först härigenom erforderlig kontinuitet kommer att bevaras beträffande den medicinska och psykologiska behandlingen av klientelet. Härigenom erhållas garantier för att den nya anstalten kommer till användning för de fall som äro mest i behov av dess resurser. Vad beträffar den av utredningen för en organisation med endast en läkare angivna förutsättningen, att överläkaren skulle i huvudsak befrias från de löpande administrativa uppgifterna, finner styrelsen sig böra räkna med att anstaltens styresman jämte bokhållaren har ansvaret för anstaltens förvaltning och ekonomi. Chefen bör nämligen ej berövas den ekonomiska medbestämmanderätten, enär det är av väsentlig betydelse att även de rena vårdsynpunkterna beaktas i dessa sammanhang. Vidare är det otänkbart, att chefen icke skulle taga befattning med bl. a. personalärenden. För bibehållande av befattningen såsom förste läkare åberopas ytterligare de rätt ingående kroppsundersökningarna som enligt ungdomsanstaltsutredningen kräva att en av läkarna är allmän-medicinskt inriktad. Ej heller må förbises att man med endast en läkare vid ledighet för denne nödgas anlita läkarkraft utifrån, som saknar bekantskap med både klientelet och anstaltens arbetsmetoder. Socialstyrelsen föreslår, att man vid sidan av anstaltschefen inrättar en tjänst som biträdande läkare, vilken tjänst emellertid skall kunna uppehållas av en läkepedagogiskt skolad arbetskraft. Överläkaren bör vara friställd från de administrativa uppgifterna, vid vilket förhållande bokhållartjänsten bör utbytas mot en kamrers- eller sysselmanstjänst.

Vad angår förslaget att minska antalet elevvårdsassistenter från två till en framhåller fångvårdsstyrelsen att den nya anstaltens klientel kommer att vara svårt belastat och skadat, varför resocialiseringsarbetet blir mycket krävande. Assistenterna skola ock utföra sociala utredningar, tjänstgöra

som sociala kuratorer och ha kontakt med eleverna efter utskrivningen. Därjämte skola de handhava de intagnas fritidssysselsättningar. Dessa omfattande arbetsuppgifter kunna omöjligen fullgöras av en elevvårdsassistent. Vidare ifrågasättes hur det med endast en med anstalten och dess speciella problem förtrogen assistent skall bliva möjligt att säkerställa arbetets behöriga gång under ledigheter. Tillsyningsmannen vid mottagnings- och sjukavdelningen lär knappast, såsom utredningen föreslagit, kunna tagas från sitt ordinarie arbete för att sysselsättas med assistentuppgifter. *Ungdomsfängelnsnämnden* uttalar, att indragning av en elevvårdsassistent, avsedd för bl. a. kurators- och läraruppgifter, skulle medföra en försvagning på dessa viktiga områden, som säkerligen mycket snart komme att visa sig ohållbar. *Socialstyrelsen* framhåller att det såväl vid Lövsta som vid Långnäs och större yrkesskolor och skolhem inom ungdomsvårdsskoleorganisationen finnes två befattningshavare med arbetsuppgifter motsvarande elevvårdsassistenternas. Styrelsen överväger att för nämnda organisations del begära en utökning av antalet assistenttjänster. Anledning finnes icke att ge Røxtunaanstalten med dess svårbehandlade klientel sämre personella resurser än ungdomsvårdsskolorna.

I överensstämmelse med sin uppfattning rörande yrkesutbildningen vid den nya anstalten (jfr s. 13 f.) kunna fångvårdsstyrelsen, socialstyrelsen, ungdomsfängelnsnämnden och Sveriges fångvårdsmannaförbund icke biträda förslaget om utbyte av två befattningar som yrkeslärare mot yrkesmästartjänster. *Fångvårdsstyrelsen* uttalar vidare att om driften, såsom utredningen föreslagit, skulle organiseras på endast en arbetsgren, borde utbildningen därvid specialiseras på olika yrkesområden (verktygsarbete, maskinarbete av olika slag etc.) så olikartade sinsemellan, att de skulle nödvändiggöra olika yrkeslärare.

Vad utredningen anfört till grund för förslaget att minska antalet vårdarbefattningar har mött erinringar från flera håll. *Fångvårdsstyrelsen* uttalar att styrelsen icke i och för sig haft något att invända mot föreslagen omändring av natttjänsten, därest den nya anstalten varit av annan typ. Då emellertid vårdarpersonalen enligt den accepterade »lilla gruppens princip» skall i huvudsak vara bunden till en avdelning, kommer ett godkännande av utredningens förslag i denna del att medföra rubbning av nämnda princip. Med påpekande tillika att Røxtunaanstalten är att betrakta som en specialanstalt med därav betingade särskilda säkerhetskrav finner styrelsen sig därför icke kunna biträda förslaget om natttjänstens omändring. Att på sätt utredningen i övrigt förutsatt låna tjänstemän från en avdelning till en annan är praktiskt nästan ogenomförbart och leder till oreda, varjämte det bryter mot principen om stationär personal på varje avdelning. Styrelsen kan således icke tillstyrka någon minskning av vårdarpersonalen. Även *1951 års fångvårdsutredning* anser det praktiskt ogenomförbart att slopa tre vårdartjänster. Utredningen avråder från att ersätta de fyra vilande nattvakterna vid mellangradsavdelningarna och områdesvakten med två patrullerande nattvakter. Ingenstädes i fångvården förekommer att personal natte-

tid helt saknas inom en paviljong, och det är icke tillrådligt att så sker vid en anstalt av Roxtunas karaktär. Vidare avrådes från att under visst antal timmar per vecka ersätta vårdare med tillsyningsmän. De senare måste i egenskap av befäl få röra sig fritt för att kunna ingripa, där det behövs. Det tilltänkta arrangemanget förutsätter för övrigt en konstant övertid av fem timmar per vecka och tillsyningsman. Liknande synpunkter anföras av *Sveriges fångvårdsmannaförbund*, som bl. a. uttalar att förbundet med hänsyn till de ökade risker och den otrygghet som den av Roxtunautredningen föreslagna omändringen av nattjänstgöringen skulle innebära för personalen bestämt motsätter sig en dylik åtgärd. Ej heller kan förbundet acceptera förslaget att placera tillsyningsmännen som ersättare för vårdare. Den för viss tjänstgöring såsom utförande av transporter m. m. beräknade tidåtgången är enligt förbundets mening för knapp. På grund härav föreslås att tillsynspersonalen i stället för att inskränkas utökas med två befattningshavare. *Socialstyrelsen* anmärker att minskning av antalet vårdarbefattningar bör ske endast under förutsättning att de av utredningen gjorda beräkningarna rörande omläggning av vissa arbetsuppgifter äro lämpliga och utan olägenhet kunna genomföras.

Beträffande förslaget att minska expeditionspersonalen med ett kontorsbiträde hyser *fångvårdsstyrelsen* betänkligheter men vill dock ej motsätta sig att det genomföres på försök.

Statskontoret anmärker att den föreslagna organisationen med 48 befattningar motsvarar en anställd för 1,4 elever. Vid statens skolor i Lövsta och Långanäs uppgår motsvarande tal till 1,7 resp. 1,9. Även om anstalten utformas i enlighet med Roxtunautredningens förslag synes en ytterligare personalreducering kunna ernås. Därvid bör i första hand uppmärksammas antalet vårdare, som skulle kunna minskas om till exempel effektiva stängselanordningar uppfördes. Det »team», som enligt ungdomsanstaltsutredningens förslag skulle omhänderha eleverna, skulle komma att bestå av, förutom psykiater, en psykolog, en socialpsykologiskt utbildad assistent och en översköterska. Då erforderlig psykologisk sakkunskap måste anses företrädd utan anställandet av en psykolog, kan statskontoret ej tillstyrka inrättandet av en särskild tjänst för denna arbetsuppgift.

Statens organisationsnämnd anser, att ytterligare utredning bör ske i fråga om behovet av ekonomibiträden. Det förefaller nämnden icke osannolikt, att antalet, som torde ha föreslagits i analogi med vad som förekommer vid ungdomsvårdsskolorna, skulle bringas i närmare överensstämmelse med vad som är vanligt inom fångvården, om ansvaret för övervakning av persedelvård och städning i första hand ålägges tillsynsmän och vårdare, personalkategorier som endast i ringa utsträckning äro företrädde inom ungdomsvårdsskoleorganisationen. Utan att utbildningen eftersättes böra eleverna också turvis kunna beordras till kökshandräckning i så stor omfattning att behovet av ekonomibiträden minskas.

I fråga om löneställning och tjänstebestämmingar för anstaltens befattningshavare erinrar *statskontoret* om att ämbetsverket i

utlåtande över ungdomsanstaltsutredningens förslag uttalade starka betänkligheter mot att å befattningshavare inom en mycket begränsad del av en omfattande organisationsform tillämpa lönesättningsnormer och benämningar, som förbehållits en helt annan anstaltsorganisation (ungdomsvårdsskolorna). En närmare anpassning till de för fångvårdsanstalterna antagna lönegradsserierna och tjänstebenämningarna borde ske. I anslutning därtill förordar statskontoret följande. Den för elevvård avsedde assistenten bör uppföras i lönegrad 20. Bokhållarbefattningen bör utbytas mot en assistenttjänst i nämnda lönegrad och befattningen som yrkeslärare mot en yrkesmästartjänst i 17 lönegraden. Tillsyningsmän i lönegrad 16 böra ersättas med uppsyningsmän i lönegrad 15. Överläkaren torde i likhet med chef, tillika läkare, vid ungdomsvårdsanstalt böra erhålla avlöningsförstärkning men däremot icke befattningsarvode som styresman. Det kan vidare ifrågasättas, om icke tjänsten som husföreståndare liksom flertalet dylika befattningar inom ungdomsvårdsorganisationen bör inplaceras i 15 lönegraden.

Sveriges arbetsledareförbund uttalar att, därest förslaget om endast en verkstadsgren genomföres, de föreslagna båda yrkesmästarna böra placeras lägst i 17 lönegraden. Med en lägre lönegradsplacering skulle möjlighet icke finnas att besätta tjänsterna med personal som ens tillnärmelsevis innehar önskvärd kompetens.

Fångvårdsstyrelsen och *ungdomsfängelsenämnden* anse, att tjänsten som trädgårdsmästare bör bibehållas i den av ungdomsanstaltsutredningen föreslagna lönegraden 16. Styrelsen anför därvid, att denne befattningshavare vid sidan av trädgårdsarbetet torde komma att anförtros ledningen av bl. a. vissa anläggnings- och skogsarbeten och att anlitas såsom avlösare för maskinisten.

Beträffande den föreslagna utformningen av *anstaltsbyggnaderna* uttalar *byggnadsstyrelsen*, att styrelsen för sin del icke har något att erinra mot de ändringar, som redovisats å de till utredningen fogade ritningarna, men att en överarbetning av dessa på vissa punkter framdeles torde vara önskvärd.

1951 års fångvårdsutredning anför att erfarenheten visat, att för långt driven sparsamhet vid den grundläggande planeringen av en anstalt vanligtvis mycket snart hämnar sig. För snålt tillmätta lokaler framtinga nämligen om- och tillbyggnader som kosta mera än från början tilltagna reservutrymmen. Fångvårdsutredningen förordar därför, att antalet reservrum utökas med två i administrationsbyggnadens kontorsdel — utöver det antal rum som erfordras för de befattningshavare som upptagas i personalstaten — och med lika mycket i samma byggnads klinikdel. Även om Roxtunautredningens förslag om det enhetliga yrket skulle godtagas, måste under alla förhållanden verkstadsbyggnadens yta förstöras med åtminstone en fjärdedel. Även *fångvårdsstyrelsen* anser, att verkstadsutrymmet — ej fullt 8 m² per elev — är otillräckligt, när det gäller arbetslokal av så speciell karaktär som den ifrågavarande.

Socialstyrelsen finner icke anledning till några mera vägande erinringar.

Statskontoret uttalar att, med utgångspunkt från att standarden å byggnader för nu ifrågakvarande ändamål icke bör vara högre än som är oundgängligen erforderligt, en sänkning bör vidtagas i avseende å anläggningskostnaderna. I sådant hänseende vill statskontoret endast påpeka, att sovrummen i den öppna avdelningen avsetts för en elev samt att de föreslagits bli försedda med tvättställ, oaktat särskilt tvättrum skulle inredas.

Förslaget att minska antalet personalbostäder finner *1951 års fångvårdsutredning* synnerligen otillfredsställande med hänsyn till svårigheten att rekrytera lämplig personal, när tjänstebostäder icke kunna tillhandahållas. Liknande uttalande göres av *fångvårdsstyrelsen*, som ej kan ansluta sig till den till grund för förslaget lämnade motiveringen. Enligt vad styrelsen inhämtat råder en avsevärd bostadsbrist i Linköping och trakten däromkring. Om befattningshavarna skulle kunna erhålla bostäder i Linköping, kompliceras problemet därav att dessa befattningshavare få högre levnadskostnader än de som bo vid anstalten. Styrelsen torde efter hand få anmäla behov av tjänstebostäder, därest sådana icke från början uppföras i tillräckligt antal. Framhållas bör även att en minskning av antalet tjänstemän som bo vid anstalten minskar beredskapen till men för säkerheten. Styrelsen kan därför icke tillstyrka annan minskning av antalet personalbostäder än som belöper på minskningen av antalet tjänster enligt personalförteckningen.

Att personalen i stor utsträckning skall komma att rekryteras från trakten är, framhåller *medicinalstyrelsen*, blott ett antagande, av vilket ej alltför stora konsekvenser få dragas. Även om bostäder utanför anstalten skulle kunna komma att stå till befattningshavarnas förfogande torde det för anstaltens behöriga drift vara mest gagneligt, att ett större antal befattningshavare bor å densamma.

Sveriges fångvårdsmannaförbund förklarar att förbundet, med kännedom om blivande svårigheter för anstaltens befattningshavare att skaffa lämpliga bostäder, icke kan godtaga förslaget om minskning av antalet personalbostäder. Förvånansvärt är att nedskärningen i första hand skall gå ut över personal i de lägre lönegraderna. Likaså reagerar förbundet mot den till nackdel för samma personal föreslagna klassificeringen. Förbundet hemställer, att den av ungdomsanstaltsutredningen föreslagna storleken och standarden på bostäderna bibehålles.

Byggnadsstyrelsen anser, att förslaget till personalbostäder bör bearbetas bl. a. i syfte att vinna anslutning till gängse normer beträffande lägenhetsstorleken, vilken i vissa fall är större än vad som är brukligt beträffande berörda kategorier av befattningshavare.

Beträffande den redovisade kostnadsberäkningen, enligt vilken anläggningen med utgångspunkt från prisläget i oktober 1951 skulle draga en kostnad av 5 251 000 kronor — jämfört med det för ungdomsanstaltsutredningens förslag angivna beloppet 8 572 000 kronor — anför byggnadsstyrelsen, att förstnämnda belopp synes lågt beräknat. Detta sammanhänger

därmed, att beräkningarna för respektive förslag icke äro utförda efter samma grunder och volympriser. Sålunda har Røxtunautredningen bl. a. vid beräkningen av byggnadsvolymererna upptagit endast det s. k. nettokubikinnehållet, medan volymerna i det tidigare förslaget avse bruttosiffror, d. v. s. omfatta utgrävda källare, grunder m. m. Den redovisade besparingen i volym blir därför icke, såsom uppgivits, 17 555 m³ utan endast 13 945 m³. Liknande synpunkter framföras av *fångvårdsstyrelsens sakkunnige i byggnadsärenden* i en vid styrelsens yttrande fogad promemoria.

Departementschefen.

1950 års riksdag godkände i princip vissa av mig uppdragna riktlinjer för fångvårdens framtida organisation (riksd. skr. 300; statsutsk. utl. 164 s. 12; prop. 131 s. 2). Enligt den uppgjorda planen skulle behöflig omorganisation av fångvården i stort sett genomföras i tre etapper, varvid i främsta rummet skulle upptagas ungdomsbehandlingen. Den mest betydelsefulla uppgift som därvid borde lösas avsåg frågan om inrättande av en anstalt för särbehandling av särskilt svårskötta, till ungdomsfängelse dömda ynglingar. Enär brottsligheten för närvarande i stor utsträckning synes bli koncentrerad till yngre åldersgrupper och svårare fall, intar denna fråga en central plats bland de aktuella åtgärderna för brottslighetens bekämpande.

Såsom framgår av vad jag inledningsvis anfört har därefter 1951 års riksdag med anledning av en på grundval av ungdomsanstaltsutredningens betänkande (SOU 1950: 47) framlagd proposition (122) i princip tillstyrkt uppförandet av en sådan anstalt och därvid fastställt vissa i propositionen föreslagna grunder för organisationen och behandlingen m. m. vid den nya anstalten. I samband härmed framhöll emellertid riksdagen, att innan frågan om anslag till själva anstalten upptogs till prövning en översyn av ungdomsanstaltsutredningens förslag borde verkställas i syfte att undersöka möjligheterna att åstadkomma besparingar. Den begärda utredningen har sedermera verkställts genom särskilt tillkallade sakkunniga, 1951 års Røxtunautredning, för vilkas förslag redogörelse lämnats i det föregående.

Røxtunautredningen framhåller att möjligheterna att vinna besparingar i det av ungdomsanstaltsutredningen framlagda förslaget rörande den nya anstalten såtillvida varit begränsade som utredningen haft att följa de principer som enligt statsmakternas beslut skola gälla för verksamheten vid denna anstalt. Røxtunautredningen anvisar emellertid vissa vägar, på vilka en minskning skulle kunna ske av såväl anläggningskostnaderna som de årliga driftkostnaderna. Sålunda framlägger utredningen förslag om reduktion av byggnadsvolymen för samtliga anstaltsbyggnader, omdisposition av vissa byggnader och av anstaltsområdet, minskning av antalet personalbostäder, personalinskränkning m. m. I likhet med socialstyrelsen, medicinalstyrelsen och statens organisationsnämnd finner jag att utredningen på ett i huvudsak tillfredsställande sätt lyckats lösa sin uppgift att inom ramen av de för anstalten uppdragna riktlinjerna vinna möjliga besparingar.

Med hänsyn till den för den nya anstaltens verksamhet grundläggande s. k. lilla gruppens princip är det utomordentligt betydelsefullt att antalet elever i varje grupp icke utökas utöver vad som erfarenhetsmässigt visat sig lämpligt samt att så effektiva åtgärder som möjligt vidtagas för att hålla de olika grupperna åtskilda från varandra. Jag vidhåller sålunda förslaget beträffande storleken av de grupper, i vilka klientelet bör uppdelas, samt rörande elevgruppernas förläggning.

Däremot anser jag mig icke kunna tillstyrka den nedskärning av antalet yrkesgrenar som utredningen förordat. I realiteten innebär förslaget att den ursprungligen föreslagna, verkstadsskolemässigt inriktade utbildningen strykes från programmet och ersättes av en produktiv arbetsgren med vissa undervisningsbetonade inslag. Såsom i olika remissyttranden framhållits är en av de bärande grundsatserna i lagstiftningen om ungdomsfängelse, att eleverna skola erhålla en individuellt avpassad yrkesutbildning. Vål är det sant, att yrkesutbildningen icke kan drivas så långt vid ungdomsanstalterna, med deras i regel ettåriga behandlingstid, som vid de ordinarie yrkesskolorna, där utbildningen vanligen omfattar två år. Som så mycket betydelsefullare framstår då, att den grundläggande undervisning som kan medhinnas vid ungdomsanstalterna blir så solid som möjligt och av sådan art att eleven efter utskrivningen kan fortsätta utbildningen vid vanlig yrkesskola eller inom industrien. I överensstämmelse med vad som framkommit vid de grundliga utredningar som företagits av ungdomsanstaltsutredningen rörande ungdomsfängelseklientelet yrkesinriktning och förutsättningar för olika yrken bör arbetsprogrammet vid den nya anstalten enligt min mening först och främst omfatta utbildning av metallarbetare och bilreparatörer. Beträffande sistnämnda utbildningsgren torde särskilt få hänvisas till de gynnsamma erfarenheter som erhållits vid ungdomsvårdsskolorna (jfr prop. 122/1951 s. 15). På grund av det relativt betydande inslaget av elever som lämna sig för tyngre arbeten föreslår jag vidare, i likhet med ungdomsanstaltsutredningen, att utbildning av byggnadsarbetare upptages som en tredje yrkesgren. Denna bör i varje fall äga bestånd under en övergångstid i samband med anstaltens uppförande. Sedan utbyggnaden av anstalten avslutats bör slutgiltigt avgöras, huruvida sistnämnda yrkesgren bör bestå eller ersättas av någon annan. Med utbildning av trädgårdsarbetare som en fjärde yrkesgren och under förutsättning att elever som lämna sig härför beredas tillfälle till kontorsarbete och andra sysselsättningar, i vilka praktik på anstalten kan erhållas, skulle enligt min mening yrkesutbildningen vid den nya anstalten bli tillfredsställande ordnad i överensstämmelse med de riktlinjer som uppdragits i förra årets principproposition.

Vad angår frågan om den nya anstaltens personalorganisation har det icke rätt delade meningar om ungdomsanstaltsutredningens förslag, att anstaltens chef skall vara en psykiatriskt utbildad överläkare och att denne vid sin sida skall ha en psykolog. I fråga om personalstaten i övrigt anser jag mig böra biträda Røxtunautredningens förslag om inskränkningar såtillvida att jag förordar att följande befattningar bortfalla, nämligen tjänsten som

förste läkare, en av de båda tjänsterna som elevvårdsassistent och en kontorsbiträdestjänst. Då utbildning i maskintvätt icke skall förekomma, upp-
tages ej heller någon tjänst som tvättföreståndare. I olika yttranden ha
framförts betänkligheter mot reducering av personalen. Vid bestämmandet
av personalens storlek vid en sådan ny och ännu icke prövad anstaltstyp, var-
om här är fråga, synes mig emellertid riktigt att till en början iakttaga viss
försiktighet. Skulle sedermera erfarenheterna visa att den sålunda beräk-
nade personalstyrkan icke motsvarar anstaltens verkliga behov, bör frågan
upptagas till förnyad prövning.

Utredningens förslag i fråga om inskränkning av antalet vårdare finner
jag mig icke kunna biträda. Såsom i vissa yttranden framhållits kan det
icke vara tillrådligt att vid en anstalt av Røxtunas karaktär genomföra en
sådan försvagning av bevakningen nattetid som skulle bli följden, därest
vårdarnas nattjänstgöring skulle ordnas på sätt utredningen förutsatt. Det
synes ej heller riktigt att såsom utredningen föreslagit binda tillsynings-
männen under viss tid av dygnet i sådan bevakningstjänst, som skulle inne-
bära inskränkning i deras möjligheter att i egenskap av befäl fritt röra sig
inom anstalten. Mot den föreslagna anordningen talar ytterligare att den-
samma icke skulle kunna genomföras utan avsevärd regelbunden övertids-
tjänstgöring för tillsyningsmännen. Å andra sidan finner jag icke tillräck-
liga skäl föreligga för att tillstyrka den av Sveriges fängvårdsmannaförbund
framställda begäran om utökning av vårdarnas antal. Jag föreslår därför att
avvikelse icke göres från det av ungdomsanstaltsutredningen beräknade an-
talet av 25 vårdare.

Vid en sådan uppläggning av yrkesutbildningen som jag i det föregående
förordat föreligger behov av tre yrkeslärare, varför det av Røxtunautred-
ningen föreslagna utbytet av två dylika lärare mot yrkesmästare icke bör
komma till stånd.

Med hänsyn till de nära beröringspunkter som verksamheten vid den nya
anstalten kommer att ha med ungdomsvårdsskoleorganisationen synes mig
lämpligt att befattningshavarnas tjänstebenenämningar och löneställning i hu-
vudsak ansluta sig till vad som gäller för personalen vid ungdomsvårds-
skolorna. Mot utredningens förslag i dessa delar har jag icke annat att
erinra än att befattningen såsom trädgårdsmästare bör, i överensstämmelse
med vad som gäller beträffande motsvarande för utbildning i trädgårds-
arbete avsedda befattningar vid nyssnämnda skolor, placeras i 16 lönegra-
den. Av anstaltens befattningshavare föreslås till en början endast överläka-
ren och ett antal vårdare, förslagsvis 12, erhålla ordinarie ställning. De öv-
riga böra vara extra ordinarie tjänstemän med undantag av yrkesläraren för
byggnadsarbete, vilken föreslås bli extra tjänsteman, och skrivbiträdet, för
vilket bestämmelserna om reglerad befordringsgång skola gälla. Överläka-
ren bör i enlighet med utredningens förslag uppbära avlöningsförstärkning
med 5 004 kronor och befattningsarvode såsom styresman med samma be-
lopp som utgår till överläkaren vid anstalten på Håga eller med 720 kronor.

Vad härefter angår utredningens förslag rörande utformningen av an-

staltsbyggnaderna finner jag dessa innebära en med hänsyn tagen till de allmänna riktlinjer, efter vilka utredningen skolat arbeta, i stort sett lyckad lösning. Beträffande vissa byggnader synes dock den föreslagna nedskärningen av volymen vara alltför långtgående. Sålunda bör man på de skäl som anförts av 1951 års fångvårdsutredning vid planeringen av administrations- och mottagningsavdelningen räkna med ett större reservutrymme än vad utredningen gjort. I sådant hänseende förordar jag inrättande av två reservrum utöver det av utredningen föreslagna. Vidare kan såsom i några yttranden påpekats det beräknade verkstadsutrymmet icke anses tillräckligt. Från överstyrelsen för yrkesutbildning har jag under hand inhämtat att verkstadslokalens yta skulle med hänsyn till bl. a. olycksfallsrisker behöva utvidgas med minst 70 m². Inom den byggnadskropp som därefter erhålles bör med viss omdisposition utrymme kunna beredas för de tre verkstäder för utbildning av resp. metallarbetare, bilreparatörer och byggnadsarbetare, vilka enligt vad jag förut föreslagit böra inrättas.

Utredningens förslag att minska antalet personalbostäder, som skola anordnas vid anstalten, från förut förordade 47 till 34 grundar sig på den uppfattningen, att dylika bostäder i princip böra uppföras endast för den personal som på grund av sin tjänst måste bo vid anstalten. För en sådan mening, som ansluter sig till vad riksdagen uttalat vid tidigare behandling av frågan (jfr statsutsk. utl. 170/1951 s. 8), synas flera skäl tala. I några yttranden ha visserligen bl. a. starka tvivel uttalats rörande möjligheterna att på annat håll bereda övrig personal bostäder. Jag anser dock icke tillräckliga skäl föreligga för avvikelse från utredningens förslag i denna del.

Den av utredningen föreslagna omdispositionen av anstaltsområdet får ur olika synpunkter anses fördelaktig och bör läggas till grund vid uppförandet av anstalten. Jag förutsätter att Kungl. Maj:tt såväl härvidlag som beträffande uppförandet av de olika byggnaderna skall äga att inom ramen för anvisade medel vidtaga de ändringar i detaljutformningen som kunna befinnas ändamålsenliga.

Byggnadskostnaderna för den nya anstalten ha av utredningen beräknats till 5 251 000 kronor. Detta belopp har av byggnadsstyrelsen ansetts lågt beräknat. I anslutning härtill har styrelsen på min begäran inkommit med uppgift om storleken av den kostnad, varmed man enligt styrelsens mening borde räkna i detta sammanhang. Styrelsen uttalar därvid — med framhållande av vissa omständigheter som göra det svårt att närmare överblicka ifrågavarande kostnader — att totalkostnaden för byggnadsföretagets genomförande med ledning av nyligen inkomna entreprenadanbud på byggnadsföretag av någorlunda jämförbart slag uppskattningsvis kan angivas till 6 100 000 kronor enligt prisläget i oktober 1951. Försiktigheten synes mig därför bjuda att man vid bedömandet av nu berörda kostnadsfråga utgår från det av byggnadsstyrelsen sålunda angivna beloppet. En utökning på sätt jag i det föregående föreslagit av administrations- och mottagningsbyggnaden samt av verkstadsbyggnaden medför enligt styrelsens beräkningar ytterligare kostnader av cirka 20 000 kronor resp. cirka 60 000 kronor,

allt enligt nyss angivna prisläge. Den sammanlagda byggnadskostnaden skulle sålunda kunna beräknas till 6 180 000 kronor enligt prisläget i oktober 1951.

Kostnaderna för inredning och utrustning torde kunna uppskattas till det av utredningen angivna beloppet, 575 000 kronor. Enligt en av tekniska experter inom fångvårdsstyrelsen och yrkesöverstyrelsen företagen utredning skulle den del av nämnda belopp som beräknats för själva verkstadsbyggnaden vara tillfyllest även vid sådan omläggning av verkstadsutbildningen som av mig förut förordats.

Den enligt utredningens förslag beräknade årliga besparingen i avlöningskostnader, omkring 80 000 kronor, kommer vid genomförande av de av mig föreslagna ändringarna i hithörande delar att nedgå till cirka 50 000 kronor.

Enär behovet av den nya anstalten är trängande, bör dess uppförande äga rum i så snabb takt som möjligt. Vissa förberedelser äro redan vidtagna med anlåtande av det anslag som riksdagen förra året ställde till förfogande. Under tiden till den 1 juli 1953 kan så stor del av byggnadsprogrammet antagas bli genomfört, som motsvarar en ungefärlig kostnad av 2 000 000 kronor. För budgetåret 1952/53 torde alltså under statens allmänna fastighetsfond å kapitalbudgeten böra upptagas ett anslag av 2 000 000 kronor, motsvarande det i årets statsverksproposition beräknade beloppet.

Då anstalten enligt vad nyss angivits icke kan förväntas bli färdigbyggd under nästa budgetår, är det icke erforderligt att nu äska medel för avlöningar eller för inredning och utrustning.

På grund av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Ny ungdomsanstalt för svårbehandlade* för budgetåret 1952/53 anvisa ett investeringsanslag av 2 000 000 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition, av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Georg Dahlin.